

KORIŠTENJE HRVATSKIH EKONOMSKIH ČASOPISA PREMA REZULTATIMA TEMATSKIH PRETRAŽIVANJA

USE OF CROATIAN ECONOMIC JOURNALS ACCORDING TO RESULTS OF SUBJECT SEARCHES

Zagorka Majstorović
Nacionalna i sveučilišna knjižnica, Zagreb
zmajstorovic@nsk.hr

UDK/UDC 050::33(497.5):024
Istraživanje/Research paper
Primljeno/Received: 18. 9. 2003.

Sažetak

Cilj je rada bio dobiti što pouzdanije podatke o korištenosti 26 hrvatskih ekonomskih znanstveno-stručnih časopisa, za razdoblje 1998.-2002. godine. U tu su svrhu brojčano analizirani rezultati 700 tematskih pretraživanja u računalnom katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice. U tih je pet godina bilo pronađeno za korištenje 1 513 članaka, od kojih su 535 bili korišteni jednokratno, a ostali (978) višekratno (tj. u više od jednog zahtjeva za tematskim pretraživanjem). Ovim je putem potvrđena i važnost analitičke obrade hrvatskih časopisa (*Hrvatska bibliografija, Niz B, Prilozi u časopisima i zbornicima*), jer se na taj način sadržaj časopisa približava korisnicima olakšavajući njihov istraživački rad.

Ključne riječi: znanstveno-stručni časopisi, ekonomski časopisi, Hrvatska

Summary

The aim of this paper was to obtain reliable data on the use of 26 Croatian scholarly economic journals, available in the open access of the National and University Library for the period 1998- 2000. This research was conducted by evaluating the results of 700 subject searches in the NUL online catalogue. During the five-year period, 1 513 articles were used, of which 535 were used only once, and the other 978 more than a few times (that is – in more than one request for subject search). The importance of subject cataloguing of Croatian journals (Croatian bibliography. Series B, Articles in journals and proceedings) was stressed as users can thus have an easier access to journals' contents which facilitates their research.

Keywords: scholarly journals, economic journals, Croatia

Kao povremene i redovne publikacije čije trajanje nije unaprijed određeno, časopisi su svjedoci svoga vremena. Oni koji objavljuju priloge iz književnosti, umjetnosti, politike, društvenog i gospodarskog života, čuvari su dijela nacionalne memorije.¹

1 Uvod

Časopis je neosporno važan prijenosnik informacija jer omogućuje komunikaciju idejama i arhivski je zapis znanosti. Isto tako, zbog sve većeg porasta broja časopisa sve je važnija i uloga knjižničara kao posrednika između stvaratelja i primatelja informacija. On pomaže korisniku pronaći potrebnu literaturu o nekoj temi. Ovisno o temi, časopis spada u najvrednije izvore informacija jer se u njemu objavljuju najnoviji i najznačajniji rezultati istraživanja.

U slobodnom pristupu gradi Nacionalne i sveučilišne knjižnice (NSK) korisnicima je na raspolaganju i zbirka koja sadrži 524 hrvatska znanstveno-stručna časopisa i zbornika radova objavljenih od 1998. do danas.² Ona pokriva većinu znanstveno-stručnih područja. Uz časopise koji se analitički obrađuju za *Hrvatsku bibliografiju, Niz B, Prilozi u časopisima i zbornicima* (HB, Niz B),³ u zbirci se još nalaze i popularni stručni časopisi. Zapisi časopisa i obrađenih priloga dostupni su i u računalnom katalogu NSK-a (<http://www.nsk.hr/opac-crolist/crolist.html>).

Višegodišnjim praćenjem korištenosti zbirke, na temelju dnevnog ulaganja čitanih naslova, može se govoriti, ali sasvim općenito, o značajnoj korištenosti hrvatskih časopisa dok podatke o broju korištenih članaka pojedinog časopisa nismo imali. Međutim, kako se u NSK-u obavljaju različita tematska pretraživanja literature za korisnike, ti se podaci mogu utvrditi na temelju registriranih zahtjeva korisnika za istraživanjem određene teme.

Budući da se sa stajališta uloge knjižnice smatra da je časopis korišten kada je udovoljen zahtjev korisnika za tematskim pretraživanjem,⁴ u ovom će se radu na temelju spomenutih tematskih zahtjeva korisnika istražiti korištenost članaka iz hrvatskih ekonomskih časopisa koji se nalaze u zbirci.

2 Uzorak i metodologija

Zahtjevi korisnika oblikuju se u obrascima za tematska pretraživanja, u koje se, osim općih podataka o korisniku, upisuje tema pretraživanja i svrha zahtjeva. U razgovoru s korisnikom pobliže se određuje tema i utvrđuje strategija pretraživanja. Svrha zahtjeva, primjerice, literatura za doktorske, magistarske, diplomske i seminarske radove, dodatno određuje pretraživanje koje se obavlja u

¹Sorokin, B. Hrvatski časopisi : povijesni pregled. Otvorena informacijska enciklopedija. Raspoloživo na adresi: <http://public.srce.hr/hid/documents/DocHrvCasopisiPovPregled.htm>

²Izvješće o radu ... (Nacionalna i sveučilišna knjižnica) (Online). <http://www.nsk.hr/download/izvjestaj02.pdf> (2004-02-27)

³Hrvatska bibliografija, Niz B, Prilozi u časopisima i zbornicima (Online). <http://www.nsk.hr/bibliografije/index.html> (2004-02-27)

⁴Prašalo, T. Časopis i korisnik. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 40, 1-2(1997), 96.

više različitih izvora. Najčešće korišteni informacijski izvori iz ekonomije računalni su katalozi NSK-a i Ekonomskog fakulteta u Zagrebu i baze podataka s cjelovitim člancima.⁵ Iako je korisnicima na raspolaganju u NSK-u i 47 inozemnih tiskanih časopisa iz ekonomije,⁶ praćenje korištenosti članaka u tim časopisima nije moguće jer nisu analitički obrađivani.

Od 46 ekonomskih časopisa i zbornika radova u zbirci, praćena je korištenost njih 36, i to 34 časopisa koji se analitički obrađuju u HB, Niz B, te još 2 naslova – *Ekonomist* i *Marketing.UP*.⁷

Najstariji praćeni časopisi su *Ekonomski pregled* (1950-) i *Turizam* (1956-), a najmlađi je *Ekonomist*, koji je počeo izlaziti 2000. godine.

Osam je časopisa tijekom izlaženja promijenilo naslov (npr., *Acta historico-oeconomica*, *Ekonomski pregled*, *Financijska teorija i praksa*, *Hrvatska gospodarska revija*), a časopis *Računovodstvo, revizija i financije* izdvojio se 1991. iz časopisa *Računovodstvo i financije*. Osam je časopisa mijenjalo učestalost izlaženja, a prestao je izlaziti časopis *Hrvatska gospodarska revija* koji je izlazio 1996.-2000. Budući da časopis *Management* izlazi sa zakašnjenjem, 2000. godište bilo je zadnje dostupno za pretraživanje.

Časopis *Računovodstvo, revizija i financije* od 2001. više se ne obrađuje analitički, a časopis *Suvremeno poduzetništvo*, koji 2001. mijenja naslov u *Slobodno poduzetništvo*, nije otada analitički obrađivan. Iz navedenih razloga članci iz ova dva naslova nisu bili dostupni.

Istraživanjem je obuhvaćen samo dio rezultata dobivenih na temelju 700 tematskih pretraživanja i to članci iz hrvatskih ekonomskih časopisa objavljenih 1998.-2002. (vidjeti Prilog).

Članci iz hrvatskih ekonomskih časopisa do 1997., članci drugih ekonomskih i srodnih časopisa, kao i pronađene monografije nisu predmet ovog istraživanja. Predmet ove analize nisu ni rezultati pretraživanja u stranim bazama podataka s cjelovitim člancima, koja su, također, rađena za većinu traženih tema.

Poslije svakog tematskog pretraživanja u računalnom katalogu NSK-a evidentirani su pronađeni članci na zadanu temu prema popisu hrvatskih ekonomskih časopisa u Prilogu.

Kod obrade rezultata isključeni su naslovi čiji su članci korišteni jednokratno ili uopće nisu korišteni (*Revizija*, *Rad i sigurnost*, *Pravo u gospodarstvu*, *Gospodarstvo i okoliš*, *EGE*, *QM*, *Croatian economic survey* i *Održavanje i eksploatacija*) i dva zbornika radova (*Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci* i *Zbornik radova Fakulteta organizacije i informatike Varaždin*). Tako je u analizi korištenosti bilo 26 ekonomskih časopisa, od kojih se 24 analitički obrađuju u HB, Niz B, a pridodana su još 2 naslova⁸ čiji su se članci tijekom pretraživanja pokazali zanimljivi korisnicima.

⁵Business Sources Premier (EBSCO Publishinga) – 2 950 časopisa, ProQuest ABI/INFORM Global – 850 časopisa, EMERALD – 130 časopisa, ScienceDirect+Link Springer+Wiley InterScience – 136 časopisa.

⁶Majstorović, Z. Inozemni časopisi u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 45, 3-4(2002), 160.

⁷Knjižničar je uvidom u časopise izabrao članke i reference davao korisniku za određenu temu.

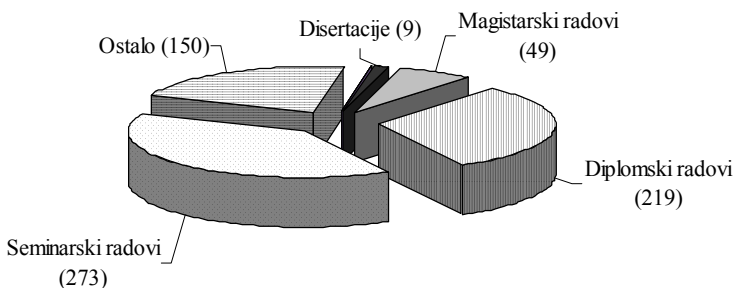
⁸Časopis *Ekonomist* i *Marketing.UP*. Knjižničar je uvidom u časopise izabrao članke i reference davao korisniku za određenu temu.

3 Rezultati

3.1 Tematska pretraživanja

Tematska pretraživanja podijeljena su prema svrsi u pet skupina: doktorske disertacije, magistarski radovi, diplomski radovi, seminarski radovi i ostalo (Slika 1). Broj zahtjeva za doktorske disertacije (9 zahtjeva ili 1 posto) i magistarske radove (49 zahtjeva ili 7 posto) znatno je manji od zahtjeva za diplomske (219 zahtjeva ili 31 posto) i seminarske radove (273 zahtjeva ili 39 posto), te razne druge svrhe, npr., projekte, ispite, maturalne radove (150 zahtjeva ili 22 posto).

Prema užim područjima ekonomije teme pretraživanja bile su: 15 posto iz gospodarstva,⁹ 15 posto iz financija i bankarstva, 17 posto iz turizama, 30 posto iz trgovine,¹⁰ 16 posto iz poduzetništva i menadžmenta, 3 posto iz računovodstva i 4 posto iz ekonomike poduzeća.

Slika 1. Svrha zahtjeva za tematsko pretraživanje

Od 700 tematskih pretraživanja njih 455 (65 posto) bilo je za studente Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, a 245 za studente ostalih fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (npr., Fakultet za turistički i hotelski menadžment, Visoko učilište VERN, Zagrebačka škola ekonomije i managementa, Visoka škola za poslovanje i upravljanje).

3.2 Korištenost ekonomskih časopisa

U praćenom razdoblju (1998.-2002.) na raspolaganju za pretraživanje bilo je (Prilog, stupac A) 2 767 članaka iz 26 hrvatskih ekonomskih časopisa. Jednokratno (Prilog, stupac C) bilo je korišteno 535, a višekratno, za više tematskih pretraživanja (Prilog, stupac B) 978 članaka, dakle ukupno je bilo korišteno 1 513 članaka (Prilog, stupac D). Uzme li se u obzir višekratna korištenost, onda su ukupno korisnici primili reference o 4 172 članka (Prilog, stupac E), pa je svaki članak prosječno korišten 1,51 puta ($=4\ 172/2\ 767$). Odnosno za obavljenih 700 pretraživanja prosječno je dobiveno 5,96 ($=4\ 172/700$) članaka po tematskom pretraživanju.

⁹Gospodarska politika, gospodarska kretanja i razvoj, te gospodarske organizacije.

¹⁰Vanjska i unutarnja trgovina, međunarodni gospodarski odnosi, tržište i marketing.

Najviše su korišteni članci (Prilog, stupac E) iz časopisa *Ekonomski pregled* (582 puta) i iz časopisa *Ekonomija* (523 puta). *Agroeconomia Croatica* (5) i *Acta historico-oeconomica* (2) bili su najmanje korišteni.

U časopisu *Ekonomski pregled*, s najvećim brojem pozitivnih ishoda za tematska pretraživanja (582) bilo je za pretraživanje na raspolaganju 373 članka, pa izlazi da je svaki njegov članak korišten 1,56 puta. To je znatno manje u usporedbi s višekratnim korištenjem svih 14 članaka časopisa *Marketing. UP*, iz kojeg je svaki članak u prosjeku poslužio 9,3 puta. Korištenost svakog članka časopisa *Ekonomist* je 5,68 puta i on je drugi časopis po redosljedu prosječne iskoristivosti članaka.

4 Osvrt na rezultate

Dobiveni podaci ne ukazuju ni na kakve vidljive razlike u raspodjelama s obzirom na tematike časopisa iskazane njihovim naslovima. Kako nije bilo negativnih ishoda u tematskim pretraživanjima (tj. na svaki se upit dobilo jedan ili više članaka), može se zaključiti da zbirka hrvatskih ekonomskih časopisa u otvorenom pristupu NSK-a vrlo dobro zadovoljava široku lepezu znanstveno-stručnih interesa korisnika. U kojoj su mjeri dobiveni rezultati bili od koristi u izradi radova navedenih kao cilj u upitnicima za tematska pretraživanja ne može se procijentiti. To bi, naime, zahtijevalo posebno istraživanje. Mogu se, ipak, spomenuti tri časopisa koji se potpuno izdvajaju.

Acta historico-economica je zanimljiv slučaj: samo je jedan članak (od raspoloživih 21) pronađen i to za dva tematska pretraživanja, dok *Ekonomist* i *Marketing. UP* ukazuju na višekratno korištenje odabranih članaka.

5 Zaključak

Rezultati istraživanja pokazali su da je u razdoblju 1998.-2002. ukupno dobiveno 4 172 pozitivnih ishoda od 2 767 raspoloživih članaka iz 26 časopisa prema računalnom katalogu. To znači da je svaki od raspoloživih članaka korišten prosječno 1,51 puta, odnosno po svakom tematskom pretraživanju dobiveno je prosječno 5,96 referenca na članke.

Zaključuje se da dobiveni popisi literature zadovoljavaju tražene upite za tematski rad korisnika.

Potvrđena je važnost analitičke obrade hrvatskih časopisa, jer se na taj način sadržaj časopisa približava korisnicima i olakšava istraživački rad.

Kontinuirano praćenje korištenosti hrvatskih časopisa moglo bi biti i od koristi pri dopunjavanju zbirke naslova za *Hrvatsku bibliografiju, Niz B, Prilozi u časopisima i zbornicima*.

LITERATURA

Hrvatska bibliografiju, Niz B, Prilozi u časopisima i zbornicima (Online). <http://www.nsk.hr/bibliografije/index.html> (2004-02-27)

Izvješće o radu ... (Nacionalna i sveučilišna knjižnica) (Online) <http://www.nsk.hr/download/izvjestaj02.pdf> (2004-02-27)

Majstorović, Z. Inozemni časopisi u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 45, 3-4(2002), 155-168.

Praštaló, T. Časopis i korisnik. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 40, 1-2(1997), 91-96.

Sorokin, B. Hrvatski časopisi : povijesni pregled. // Otvorena informacijska enciklopedija. <http://public.srce.hr/hid/documents/DocHrvCasopisiPovPregled.htm> (2004-02-27)

**PRILOG: KORIŠTENOST HRVATSKIH EKONOMSKIH ČASOPISA
(1998.-2002.)**

<i>Časopis</i>	<i>A</i>	<i>B</i>	<i>C</i>	<i>D</i>	<i>D/A</i>	<i>E</i>
Acta historico-oeconomica	21	1	0	1	0,05	2
Acta turistica	45	25	5	30	0,67	145
Agroeconomia Croatica	7	1	1	2	0,29	5
Ekonomija	195	102	20	122	0,63	523
Ekonomist	41	41	0	41	1,00	233
Ekonomska istraživanja	48	19	10	29	0,60	105
Ekonomska misao i praksa	78	31	20	51	0,65	201
Ekonomski pregled	373	197	100	297	0,80	582
Ekonomski vjesnik	61	30	5	35	0,57	248
Financijska teorija i praksa	156	35	70	105	0,67	218
Hrvatska gospodarska revija	215	56	30	86	0,40	119
Management	39	24	5	29	0,74	90
Marketing.UP	14	14	0	14	1,00	139
Poslovna analiza i upravljanje	113	38	50	88	0,78	271
Pravo u gospodarstvu	223	12	5	17	0,08	40
Privredna kretanja i ekonomska politika	65	21	30	51	0,78	154
Računovodstvo i financije	209	37	35	72	0,34	173
Računovodstvo, revizija i financije	152	28	23	51	0,34	260
Suvremena trgovina	48	7	5	12	0,25	34
Suvremeno poduzetništvo	271	143	39	182	0,67	250
Tourism and hospitality management	97	13	20	33	0,34	54
Tržište	48	16	12	28	0,58	106
Turizam	137	64	38	102	0,74	142
UT	9	4	1	5	0,56	21
Zagreb international review of economics & business	71	14	8	22	0,31	36
Zagreb journal of economics	31	5	3	8	0,26	21
<i>Ukupno</i>	<i>2 767</i>	<i>978</i>	<i>535</i>	<i>1 513</i>	<i>0,55</i>	<i>4 172</i>

A = broj raspoloživih članaka u računalnom katalogu

B = broj članaka koji su višekratno korišteni prema tematskim pretraživanjima

C = broj članaka koji su jednokratno korišteni prema tematskim pretraživanjima

D = ukupan broj višekratno i jednokratno korištenih članaka

D/A = ukupan broj višekratno i jednokratno korištenih članaka/broj raspoloživih članaka u računalnom katalogu

E = zbroj članaka dobiven iz 700 pretraživanja u kojem je zbroj svih jednokratno i višekratno korištenih članaka